

удосконалення в частині встановлення статусу жертви насильства в сім'ї за аналогією зі статусом особи, яка постраждала від торгівлі людьми, який встановлюється на строк до двох років, завдяки чому постраждала особа має право на забезпечення особистої безпеки, поваги, а також на безоплатне одержання медичної, психологічної, соціальної, правової та іншої необхідної допомоги; тимчасового розміщення у соціальних закладах; відшкодування моральної та матеріальної шкоди за рахунок осіб, які її заподіяли; одноразової матеріальної допомоги; допомоги у працевлаштуванні, реалізації права на освіту та професійну підготовку тощо.

~Проблемні аспекти визначення статусу потерпілого в справах про притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї~

Іщенко Ю.В., професор кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент

Як визначає Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» насильство в сім'ї будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю. З метою захисту інтересів осіб, які постраждали від такого насильства, Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), встановлено адміністративну відповідальність у статті 173-2.

Вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних

ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї має своїм наслідком адміністративну відповідальність у вигляді громадських робіт або адміністративного арешту.

Редакція статті 173-2 вказує на обов'язкову наявність такого учасника провадження, як потерпілий, в разі вчинення безпосередньо акту насильства.

Відповідно до статті 269 КУпАП потерпілим є особа, якій адміністративним правопорушенням заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду. Потерпілий має право знайомитися з матеріалами справи, заявляти клопотання, при розгляді справи користуватися правовою допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, оскаржувати постанову по справі про адміністративне правопорушення. Потерпілого може бути опитано як свідка відповідно до статті 272 КУпАП.

Насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру може заподіяти потерпілому відповідно фізичну, моральну або майнову шкоду. Тут спостерігається певна відповідність між самою дією та її наслідками. В той же час необхідно звернути увагу та особливості процесуального визначення завданої школи та порядку її відшкодування.

Почнемо з того, що в статті 256 КУпАП, яка визначає вимоги до змісту протоколу про адміністративне правопорушення, прямо вказано наступне: якщо правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі.

В статті 280 КУпАП визначаються обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення. Орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, *чи заподіяно майнову шкоду*, (виділено автором) чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

В статті 40 КУпАП визначено порядок відшкодування шкоди, завданої адміністративним правопорушенням та покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду. Якщо у результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно майнову шкоду громадянину, підприємству, установі або організації, то під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення суддя районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду має право одночасно вирішити питання про відшкодування винним майнової шкоди - незалежно від розміру шкоди. Справи щодо вчинення насильства в сім'ї розглядаються виключно суддею районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду.

Таким чином можна прийти до таких висновків. Закон України Про попередження насильства в сім'ї» передбачає можливість завдання потерпілому моральної, фізичної або майнової шкоди. КУпАП встановлює статус потерпілого для особи, якій саме заподіяно відповідно будь-який вид шкоди. Але вже під час складення протоколу про адміністративне правопорушення, під час з'ясування обставин, які підлягають вивченню при розгляді справи про адміністративне правопорушення та під час вирішення

питання про відшкодування шкоди йдеться вже виключно про школу майнову. Це безумовно, звужує права потерпілого при вирішенні питання про відшкодування шкоди в майбутньому, тому що в матеріалах справи не міститься вимоги про процесуальне закріплення доказів щодо завдання будь-якої іншої шкоди, крім матеріальної. Це вимагає від осіб, які складають протоколи про адміністративні правопорушення за вчинення насильства в сім'ї, вказувати в матеріалах справи про наявність будь-якого виду шкоди: моральної, фізичної, матеріальної, а не тільки матеріальної.

~Верховенство права в адміністративному судочинстві України~

Капля О.М., доцент кафедри організації охорони громадського порядку Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

Принцип верховенства права у адміністративному судочинстві є одним з основних принципів і розуміється як відповідність захисту прав, свобод, законних інтересів у публічно-правових відносинах засадам справедливості та гарантування ефективного поновлення в правах.

Аналізуючи механізм реалізації принципу верховенства права в адміністративному судочинстві, необхідно згадати про рішення Конституційного суду України від 02.11.2004 № 15-рп/2004, в якому зазначається що відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визнано і діє принцип верховенства права. Верховенство права вимагає втілення державою цього принципу в правотворчу і правозастосовну діяльність, зокрема у закони та відповідно у підзаконні нормативно-правові акти. Цей принцип визначає взаємовідносини держави і громадянського суспільства, насамперед у сфері реалізації